

Ключевые слова: Стрийский парк, садово-парковое искусство, водоемы, водные композиции.

УДК 728.9

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

А. Баранович, асистент

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. У результаті створення розмаїтих агроформувань, у тому числі приватних, змінилося функціональне значення сільських населених пунктів, які набули іншого змісту, доповнюючись агропромисловим комплексом автономного функціонування сімейних або фермерських господарств [1]. Неправильне планування і проектування організації виробничого процесу призводить до втрат продуктивності господарських угідь та забруднення довкілля. На сьогодні архітектурно-планувальна концепція створення таких господарств ще недостатньо сформована.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проектування фермерських дворів досліджувало чимало вчених, таких як Д. Добряк, Д. Бабміндра, Ю. Криворучко, Г. Петришин, А. Рудницький, М. Габрель, Б. Посацький, І. Черняк, Г. Шульга, А. Степанюк, О. Колодрубська. На сьогодні, на жаль, немає досконало проаналізованого досвіду вітчизняного та закордонного виробництва.

Постановка завдання. Наше завдання – висвітлити досвід проектування та планування фермерських угідь, а саме виділити такий типологічний вид господарювання як господарсько-виробничий двір (ферма) та проаналізувати структуру угіддя фермера.

Виклад основного матеріалу. Сучасні соціально-економічні умови, які сформувалися нині в агропромисловому комплексі України, внаслідок проведення земельної реформи та приватизації землі, вимагають нових підходів до вирішення архітектурно-планувальної організації села [2].

Одним із чинників зміни архітектурно-планувальної організації села в нових соціально-економічних умовах є поява фермерських господарств, а відтак – створення в селі нового структурно-планувального елемента – житлово-виробничих утворень [1].

Отже, утворення нових форм господарювання в селі – фермерських господарств – вимагає нових планування й організації соціальної інфраструктури села.

Сільськогосподарське виробництво, яке є основним видом діяльності особистих селянських, фермерських господарств, залежить від природно-кліматичних умов, характеризується нестабільністю цін на продукцію, та доходів, що впливає на його інвестиційну привабливість [3].

Фермерське господарство складається з таких функціональних зон: житлової, виробничої, сільськогосподарських угідь та інших земель.

До складу першої зони входять житловий будинок господаря, будинки робітників, відпочинкові та адміністративні будівлі, город, сад, а також передбачені торгово-складські будівлі для виготовленої продукції господарства (комерційні заклади), сакральні споруди. Житлову частину розташовують у наймальовничішій і здоровій зоні фермерського угіддя, вище рельєфу місцевості, виробничої зони і з надвітряного боку останньої. Бажано, щоб місце під житло було розташоване біля річки, ставка або лісових масивів і подалі (не менше як за 2 км [5]) від заболочених місць. Виробнича частина має бути розміщена з підвітряного боку і нижче за житлову зону. Вона має зручно розташовуватися відносно полів та угідь господарства і відповідати умовам, необхідним для найкращої організації сільськогосподарського виробництва. Тваринницькі ферми повинні мати добрий зв'язок із прифермерськими сівозмінами, сіножатями, випасами та водопоями. До виробничої зони належать основні, допоміжні та обслуговуючі будівлі і споруди, що забезпечують товарне виробництво сільськогосподарської продукції. Між житловою й виробничою зонами треба створити зручні умови зв'язку, щоб домогтися найменшої втрати часу на перехід з однієї зони в іншу. Зона сільськогосподарських угідь та інших земель представлена ріллею, пасовищами, сіножатями, садом, лісами, водоймищами тощо. Загальна аграрна схема угіддя має бути простою й архітектурно виразною. Викреслюючи її, зважають на природні особливості території – рельєф, відкриті природні та штучні водні джерела.

Головна містобудівна ідея зонування полягає не у простому розділенні території селянського господарства на окремі складові частини, а в забезпеченні таких зв'язків між ними, за яких вони формували б єдиний функціональний комплекс для створення найсприятливіших умов життя, роботи й відпочинку людей [4].

Сучасний житлово-виробничий двір фермерського комбінованого господарства має бути ансамблем в архітектурно-планувальному, об'ємно-просторовому та художньому вирішенні, відповідати вимогам і технологіям

сучасності, адже це може вплинути на вирішення пейзажу сучасного села, його єдності з довколишньою забудовою та ландшафтом.

Наприклад, у проектуванні житлово-виробничого двору фермерських комбінованих господарств сільських поселень варто приділити особливу увагу їх архітектурно-планувальному вигляду та благоустрою, що передбачає:

- упорядкування зонування території сільських поселень;
- створення оптимальних умов для праці, побуту й відпочинку його відвідувачів та робітників;
- організацію території та розміщення об'єктів житлово-виробничого та торгово-бізнесового призначення;
- роботи над створенням виробничого благоустрою, озелененням, будівництвом нових інженерних мереж.

Важливим чинником організації фермерського господарства є цілісність його площі, яка б забезпечила компактний масив землекористування [1]. Оптимальні розміри фермерських господарств залежать від їх спеціалізації.

Самостійне селянське господарство безпосередньо передбачає аграрні території свого землеволодіння як технологічну основу виробничої діяльності й як природне навколишнє середовище, призначене для відпочинку, відновлення ресурсів, задоволення рекреаційно-естетичних запитів людини [4].

Територіальна організація фермерських господарств може бути в таких варіантах:

1. Єдиний сельбищно-виробничий простір із житловим будинком, виробничими будівлями і спорудами та сільськогосподарськими угіддями.
2. Відокремлені в декількох місцях території житла і виробнича, земельна частини, пай фермера, залучені землі інших громадян на основі оренди.
3. Окрема виробнича зона зі сільськогосподарськими угіддями, яка функціонально сполучена з житловим середовищем фермера.
4. Розміщення житлової й виробничої зон у житловому кварталі населеного пункту на прибудинковій присадибній ділянці більших розмірів, а за межами села – польової сільськогосподарської зони.
5. Житлова зона розміщена в населеному пункті, а за його межами в єдиному масиві – житло періодичного проживання, виробнича зона і зона сільськогосподарських угідь.

Висновки. Україна – велика аграрна держава. Її сільське господарство – одна з основних галузей матеріального виробництва, що відіграє важливу роль у житті суспільства. Тому грамотне планування територій угідь,

технологічного процесу виробничого двору фермерських господарств збільшить прибутки в аграрній сфері.

Перехід від звичайних до комбінованих фермерських господарств потребуватиме капіталовкладень у розвиток відповідної інфраструктури. Але передусім – це господарство, яке формуватиме системи гуртових селянських ринків, необхідних для збереження продукції, безвідходного виробництва та його, в разі потреби, швидкої реалізації.

Бібліографічний список

1. Розпланування та забудова території сільських населених пунктів і фермерських господарств : навч. посібник / Г. К. Лоїк, І. Г. Тарасюк, А. В. Степанюк, М. В. Смолярчук. – К. : Арістей, 2009. – 344 с.
2. Степанюк А. Історико-теоретичні основи та передумови архітектурно-планувального розвитку центральних сіл первинної системи розселення Західного регіону України / Степанюк А. // Вісник Львівського державного аграрного університету : архітектура і сільськогосподарське будівництво. – 2004. – № 4. – 2003. – С. 222-227.
3. Сучасна сільська садиба і підприємницька діяльність у нових соціальних умовах / Баранович А., Баранович Л. // Вісник Львівського національного аграрного університету : архітектура і сільськогосподарське будівництво. – 2015. – № 16. – С. 162-164.
4. Функціональне зонування території селянських (фермерських) господарств / Фамуляк Я., Черняк І. // Вісник Львівського державного аграрного університету : архітектура і сільськогосподарське. – 1996. – С. 30-40.
5. ДБН Б.2.4-4-97. Планування і забудова малих сільськогосподарських підприємств та селянських (фермерських) господарств. – К.: Державний комітет України у справах містобудування і архітектури, 1997. – 27 с.

Баранович А. Організація і планування території фермерських господарств

Проаналізовано досвід архітектурного проектування, планування фермерських дворів. Подано методику проектно-планувальних рішень функціонального і будівельного зонування території фермерських господарств різних типів.

Ключові слова: угіддя, фермерське господарство, житлова зона, виробнича зона, комбіноване господарство, схема угіддя, планування.

Baranovich A. Organization and planning areas farms

This article analyzes the experience of architectural design , planning of farm households. Posted method of design and planning decisions and building functional zoning of farms of different types.

Key words: land, farm, residential zone, industrial zone, combined farm land scheme, layout.

Баранович А. Организация и планирование территории фермерских хозяйств

Пранализирован опыт архитектурного проектирования и планирования фермерских дворов. Подана методика проектно-планировочных решений функционального и строительного зонирования территории фермерских хозяйств разных типов.

Ключевые слова: угодыя, фермерское хазяйство, жилая зона, производственная зона, комбинированное хазяйство, схема угодыя, планирование.

УДК 725.171(477.83)

ГЕНЕЗА ПАЛАЦУ У СТРУКТУРІ СЕЛА ПІДГІРЦІ

В. Смолинець, асистент

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Із розширенням досліджень пам'яток архітектури, урахуванням їх регіональних особливостей, стильових характеристик та інших чинників, усе частіше вирізняються риси архітектури європейських країн як однієї з невід'ємних частин його культури. Важливу роль у культурному житті поселення відігравали будівлі палаців. Розквіт палацового будівництва в Україні припав на XVI-XVIII ст. Старі фортифікаційні споруди почали трансформувати під тогочасні функціональні потреби, деякі замки реконструювали та перебудовували, доки вони не ставали вишуканими палацами. Біля палацу розміщували парк регулярного або англійського типу. Будівництво нових палаців втратило оборонний характер.

Палац – споруда з парадними приміщеннями житлового призначення та пишно оздобленими урочистими фасадами. У XIX ст. палаци набували найрізноманітнішого вигляду. Зазвичай мали анфіладне розпланування вишукано оздоблених приміщень. Зводили їх у містах та селах.

У період, коли Львівська область входила до Речі Посполитої з 1569–1795 рр., у селах було збудовано чимало замків і полаців польської шляхти. Їх архітекторами зазвичай були іноземці, тому замки вирізнялися на тлі архітектури українського села. Прикладом такої будівлі є палац у с. Підгірці.